

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 413/2018-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. júla 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpeného advokátom JUDr. Ivanom Hubkom, Gaštanová 7, Žilina, ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 39 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 1 ods. 1 a 2 Protokolu č. 12 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj porušenie čl. 12 ods. 1, 2 a 4 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9 So 57/2016 z 28. februára 2018, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. júna 2018 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Ivanom Hubkom, ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 39 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) a podľa čl. 1 ods. 1 a 2 Protokolu č. 12 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „protokol č. 12“), ako aj porušenie čl. 12 ods. 1, 2 a 4 ústavy rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 9 So 57/2016 z 28. februára 2018 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

2.1 Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že rozhodnutím č. 481 120 1410 0 z 12. decembra 2012 v znení rozhodnutia toho istého čísla z 20. mája 2015 priznala Sociálna poisťovňa navrhovateľovi s poukazom na § 21 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov a § 259 ods. 1, § 261 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a čl. 33 ods. 2 Dohovoru o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach č. 128, uverejneného pod č. 416/1991 Zb., od 7. júna 2015 starobný dôchodok vo výške 3 670 Sk mesačne a na základe jednotlivých vo výroku rozhodnutia citovaných valorizačných zvýšení ho k 1. januáru 2013 zvýšila na sumu 193,20 € mesačne.

2.2 O opravnom prostriedku sťažovateľa proti predmetnému rozhodnutiu Sociálnej poisťovne rozhodol Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 26 Sd 20/2013-98 z 12. novembra 2015, ktorým rozhodnutie Sociálnej poisťovne č. 481 120 1410 0 z 12. decembra 2012 potvrdil.

2.3 Proti uvedenému rozsudku podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým rozsudkom, ktorým zmenil rozsudok krajského súdu tak, že rozhodnutie Sociálnej poisťovne č. 481 120 1410 0 z 12. decembra 2012 v znení

rozhodnutia toho istého čísla z 20. mája 2015 zrušil a vec vrátil Sociálnej poisťovni na ďalšie konanie.

3.1 Sťažovateľ v sťažnosti namieta, že najvyšší súd v napadnutom rozsudku uviedol „*znenie výroku tak, ako to sťažovateľ žiadal v odvolaní z 31.01.2016 proti rozsudku KS BB z 12.11.2015, č. k. 26Sd/20/2013-98, teda tento rozsudok KS-u BB zrušil, avšak z úplne iných - arbitrárnych dôvodov, NS SR len vymienených a nie z dôvodov, ako ich sťažovateľ vymedzil v odvolaní proti tomuto rozsudku KS-u BB a v podanom opravnom prostriedku z 24.01.2013 proti rozhodnutiu SP č. 481 120 1410 0 z 12.12.2012.*“.

3.2 Sťažovateľ ďalej uviedol: «*... výklad a aplikácia práva, v sťažnosťou napadnutom rozsudku NS SR, je v rozpore s ustanoveniami hmotného a procesného práva, výrazne ho diskriminuje na základných právach, garantovaných ústavou a medzinárodnými zmluvami, ktorých sa domáha podľa čl. 39 ods. 1 v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy výlučne len v súlade s platnými relevantnými právnymi normami, a to z nasledovných dôvodov:*

1) *Výrok rozsudku NS SR nevychádza zo skutočného stavu danej veci, nie je v súlade s príslušnými ustanoveniami hmotného a procesného práva, a nie je riadne odôvodnený.*

2) *Odvolací súd sa nevysporiadal a nedal dostatočné a jasné odpovede na najpodstatnejšie skutkové a právne námietky a argumenty sťažovateľa uvedené v odvolaní proti rozsudku prvostupňového súdu. Nevysporiadanie sa NS SR so zásadnou otázkou sporu namietanej v odvolaní proti rozsudku KS BB, aplikácie čl. 33 ods. 2 Dohovoru a R č. 55/2011, na nezákonné krátenie vypočítanej sumy starobného dôchodku 13 065.-Sk, ktorá nebola sporná, v rozhodnutiach SP.*

3) *Nevysporiadanie sa NS SR s námietkami, ktoré sťažovateľ uplatnil na pojednávaní KS BB a tiež v odvolaní proti rozsudku KS BB o existencii prekážky rozsúdenej veci v zmysle § 159 O. s. p.*

4) *Nevysporiadanie sa NS SR so sťažovateľovým odvolacím dôvodom, že KS BB odmietol skúmať podmienky konania na základe predložených listinných dôkazov preukazujúcich, že odvolanie proti rozsudku KS BB nebolo podané oprávnenou osobou - SP, keďže toto nebolo podpísané štatutárnym zástupcom SP.*

5) *Nevysporiadanie sa NS SR so sťažovateľovým odvolacím dôvodom, že KS BB odmietol jeho žiadosť o preukázanie splnomocnenia povereného zástupcu SP na konanie pred súdom, keďže „splnomocnená zástupkyňa“ sa nevedela takýmto splnomocnením preukázať.»*

4. Sťažovateľ zároveň žiada, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť napadnutého rozsudku a uložil Sociálnej poisťovni, aby sa dočasne zdržala vykonávania napadnutého rozsudku s výnimkou vydania rozhodnutia, v ktorom jeho žiadosti o starobný dôchodok vyhovie v celom rozsahu.

5. Sťažovateľ napokon navrhuje, aby mu ústavný súd v prípade vyhovenia jeho sťažnosti priznal primerané finančné zadost'učinenie vo výške 24 000 €.

6. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. *Základné právo [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, 2 Ústavy SR, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 európskeho Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 48 ods. 1, 2 Ústavy SR a práva na primerané hmotné zabezpečenie v starobe podľa čl. 39 ods. 1 v spojení s právom vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 1 Dodatkového protokolu k európskemu Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva na rovnosť práv a zákazu diskriminácie podľa čl. 12 ods. 1, 2 a 4 Ústavy SR v spojení s čl. 1 ods. 1, 2 Protokolu č. 12 k európskemu Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na rovnosť účastníkov súdneho konania podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy SR rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9So/57/2016 zo dňa 28.02.2018 a Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky porušené boli.*

2. *Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9So/57/2016 zo dňa 28.02.2018, Uznesenie NS SR 10So/II/2014 z 11.02.2015 a rozsudok KS BB 26Sd/20/2013-98 z 12.11.2015. zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu SR na ďalšie konanie a rozhodnutie.*

3. [REDAKOVANÉ], priznáva finančné zadostučinenie v sume 24.000.- EUR (slovom dvadsaťštyri tisíc EUR), ktoré mu je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Priznáva [REDAKOVANÉ] úhradu trov právneho zastúpenia v sume 325,42.- € (slovom: Tristodvadsaťpäť Eur a štyridsaťdva centov), ktorú je mu Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Ivana Hubku, Gaštanová 7, PSČ 010 07 Žilina v lehote do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

9. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na

ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

11.1 Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Podľa čl. 12 ods. 2 ústavy základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvyhodňovať alebo znevýhodňovať.

Podľa čl. 12 ods. 4 ústavy nikomu nesmie byť spôsobená ujma na právach pre to, že uplatňuje svoje základné práva a slobody.

11.2 Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

11.3 Podľa čl. 39 ods. 1 ústavy občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa.

11.4 Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

11.5 Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

11.6 Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

12. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

13. Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré stanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Predchádzajúce ustanovenie však nebráni právu štátu prijímať zákony, ktoré považuje za nevyhnutné, aby upravil užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom alebo zabezpečil platenie daní alebo iných poplatkov alebo pokút.

14. Podľa čl. 1 ods. 1 protokolu č. 12 užívanie všetkých práv ustanovených zákonom sa zabezpečuje bez diskriminácie z akéhokoľvek dôvodu, ako je pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, náboženstvo, politické a iné presvedčenie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, rodové alebo iné postavenie.

Podľa čl. 1 ods. 2 protokolu č. 12 nikto nesmie byť diskriminovaný akýmkoľvek verejným orgánom z akýchkoľvek dôvodov, najmä ako sú dôvody uvedené v odseku 1.

15. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti namietal porušenie širokého zoznamu základných práv a slobôd, konkrétne základné právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivý proces, základné právo vlastníť majetok, právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe, základné právo obrátiť sa na súd, aby preskúmal zákonnosť rozhodnutia orgánu verejnej správy, základné právo na rovnosť účastníkov v konaní, základné právo na zákonného

sudcu, základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, základné právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom a ústavný princíp zákazu diskriminácie.

16. V súvislosti s predbežným prerokovaním sťažnosti ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že v zmysle čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti a nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo vzťahu k všeobecným súdom (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Nie je preto zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecných súdov, ktoré ich pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, resp. ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo zisteného skutkového stavu všeobecné súdy vyvodili. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

17. Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (IV. ÚS 23/05). Judikatúra ústavného súdu stabilne pripomína, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci (napr. I. ÚS 214/09). Podľa právneho názoru ústavného súdu preto nemožno akceptovať, aby napĺňanie úsilia o spravodlivé súdne

konanie príslušným všeobecným súdom nahradzoval ústavný súd svojím vstupovaním a ingerenciou do dosiaľ meritórne neskončeného konania. Ústavný súd môže urobiť zásah na ochranu ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv sťažovateľa až vtedy, keď už ostatné orgány verejnej moci nie sú schopné protiústavný stav napraviť (m. m. IV. ÚS 322/09). Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04).

18. Pridržiavajúc sa svojej stabilnej judikatúry, ústavný súd poukazuje na to, že základné právo na súdnu ochranu, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie „je výsledkové“, to znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08).

19. Ústavný súd pripomína, že v rámci konania o sťažnosti zásadne preskúmava len právoplatné rozhodnutia, a to v tom zmysle, že musí ísť o rozhodnutia, ktorými sa konanie vo veci samej právoplatne skončilo. Z princípu subsidiarity totiž vyplýva, že sťažnosť možno zásadne prerokovať a rozhodnúť o nej až po tom, keď napadnuté konanie bude skončené. Je to tak z toho dôvodu, že sťažnosť musí v zásade smerovať proti poslednému rozhodnutiu o opravnom prostriedku, ktorý mal sťažovateľ k dispozícii, a nemôže ho opomenúť. Z uvedeného vyplýva, že ústavnou kompetenciou ústavného súdu nemôže byť zmena alebo náprava prípadného, či už namietaného alebo skutočného pochybenia všeobecných súdov v dosiaľ neskončených konaniach, ale je zásadne povolaný posúdiť, či konanie ako celok a jeho výsledok po právoplatnom skončení veci obstoja z komplexného hľadiska v ústavnoprávnej rovine. V zmysle uvedeného v konaní, ktoré v čase predbežného prerokovania sťažnosti stále prebieha, nemožno uvažovať o splnení tejto požiadavky (IV. ÚS 361/2010).

20. Pri predbežnom prerokovaní predloženej sťažnosti ústavný súd zistil, že ochranu sťažovateľom označeným základným právam proti ich možnému porušeniu bude oprávnený poskytnúť opätovne všeobecný súd, a to v správnom súdnictve, samozrejme, v závislosti

od budúceho nového rozhodnutia Sociálnej poisťovne po vrátení veci na ďalšie konanie, v ktorom bude mať sťažovateľ možnosť uplatňovať svoje procesné práva a vznášať prípadné námietky. Až v štádiu, keď bude konanie definitívne skončené, bude môcť sťažovateľ na ochranu svojich práv prípadne podať novú sťažnosť ústavnému súdu, a to za predpokladu, že by v ďalšom konaní v správnom súdnictve došlo podľa jeho názoru k porušeniu jeho práv garantovaných ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Sťažnosť sťažovateľa bola preto v tomto momente podaná predčasne.

21. Ústavný súd preto, akceptujúc požiadavku subsidiarity plynúcu z čl. 127 ods. 1 ústavy i svoju doterajšiu rozhodovaciu prax a v neposlednom rade aj pod vplyvom rešpektovania princípov minimalizácie zásahov do rozhodnutí všeobecných súdov, sťažnosť sťažovateľa po uplatnení zásady *ratio temporis* odmietol ako neprípustnú podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

22. Po odmietnutí sťažnosti bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi uplatnenými sťažovateľom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. júla 2018